

Memlûk Sultanlarının Gölgesi Altında Hilâfet Kurumu

Foundation of the Caliphate under the Shadow of the Mamluk Sultans

Abdullah Mesut AĞIR*
Batman Üniversitesi

Özet

İlhanlıların 1258 yılında Bağdat'ı ele geçirip Abbâsî Devletini ortadan kaldırmalarından sonra Türk-İslâm âlemi için büyük önem taşıyan hilâfet makamı üç yıl boyunca tarih sahnesinde görünmeyecekti. Memlûkların Moğollara karşı 1260'da kazandıkları siyasî zafer Müslümanları büyük bir sevince boğarken, Sultan Baybars'ın 1261 yılında hilâfeti Kahire'de yeniden ihdâs etmesi, onların İslâm âlemi üzerindeki saygınlıklarının artmasını sağladı. Fakat Kahire'de ihdâs edilen halifelik, Bağdat Abbâsî halifeliğinden büyük farklılıklar arz ediyordu. Sultanların gölgesi altında kalmış, hiçbir siyasî yetkisi ve otoritesi bulunmayan, topraksız ve sadece kendisine az bir miktar maaş bağlanan halifeler, birkaç istisna dışında, bu durumlarını Memlûkların sonu olan 1517 senesine kadar sürdürecektlerdi.

Anahtar Kelimeler: Hilâfet, Hülagu, Memlûklar, Kahire, Abbâsîler

Abstract

After been seized Baghdad and eliminated the Abbasid Caliphate by Ilkhans in 1258, the authority of the caliphate that has a serious importance for Turk-Islâm World, wouldn't appear in the historical scene for three years. The victory that the Mamluks gained over the Mongols, cheered up all the Muslims and the caliphate that re-established by Sultan Baibars in Cairo in 1261 had provided Mamluks to rise their prestiges over the Islâmîc World. But the Caliphate, established in Cairo, differed from the Baghdad Caliphate. The Caliphs, whom were under the shadows of the sultans and salaried at a small amount, had no political force and just a few exceptions, they would keep their situation till the end of the Mamluks in 1517.

Key Words: The Caliphate, Hulagu, The Mamluks, Cairo, Abbasids

* *Yrd. Doç. Dr., Batman Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, e-posta: mesutagir@gmail.com*

I. GİRİŞ

750-1258 yılları arasında hüküm süren Abbâsî Devleti'nin Türklerin siyasi ve kültürel hayatında ayrı bir yeri ve önemi vardır. Emevîler'den sonra kanlı bir ihtilal ile iş başına gelen Abbâsîler, Hz. Muhammed'in (s.a.s.) en genç amcası olan Abbâs b. Abd el-Muttalib'in torunu tarafından 750 senesinde Harran'da kurulmuş ve devletin merkezi 762 yılında Bağdat'a intikal etmişti. Bu andan itibaren siyasi ve iktisadî alanlarda hızla gelişmeye başlayan Abbâsîler, tarih sahnesinden silinecekleri 1258 yılına değin, İslâm dünyasının büyük bölümüne egemen olacaklardı. Onların iktidara gelişleri İslâm tarihinin dönüm noktalarından birisidir. Emevîler'in tatbik ettiği koyu Arap milliyetçiliği ve benimsediği siyasi görüşler bu hanedan tarafından uygulanmamış, bundan önce görünürde Araplar ile eşit haklara sahip olan, fakat esasen idarî, ekonomik ve sosyal bakımdan ikinci sınıf vatandaş muamelesi gören *mevâlî*'nin durumu (Arap olmayan unsurlar) Abbâsîler ile birlikte iyileşmiş, hatta mevâlî Araplara karşı üstünlük bile kazanmıştı (Kennedy, 1986: 334). Emevîler'in bertaraf edilmesinde büyük pay sahibi olan Horasanlılar, devletin yüksek makamlarını paylaşırlarken, zamanla büyük nüfuz kazanan ve ilk Halife Mansûr'u bile gölgede bırakan Ebû Müslim nihayetinde bu halife tarafından öldürülmüştü. Fakat buna rağmen devlet içindeki İran unsurunun tesiri kırılmamış, *Bermekîler* adıyla meşhur vezir ailesi uzunca bir süre Mansûr devrinden itibaren iktidarını ve üstünlüğünü sürdürmeyi başarmıştı (Yıldız 1998: 34). İşte bu sebeple İslâm tarihinde ilk defa orduya *memlûkların*¹ alınması, kendi nüfuzlarını kuvvetlendirmek ve devletin kuruluşunda mühim bir rol oynayıp zamanla nüfuzu giderek artan İran unsuruna karşı denge kurmak gayesiyle Abbâsî Halifeleri tarafından gerçekleştirildi. Ev işlerinde ve ekonomik gaye için kullanılanlardan ayırmak için Abbâsîler bu asker kölelere *memlûk* adını vermişlerdir (Lewis, 2009: 99). Sulh zamanlarında köle pazarlarına getirilen bu beyaz köleleri sultanlar satın alarak onları kendi birliklerine dâhil ederler, savaş zamanlarında da bunları esas ordularına ekleyerek güçlerinden istifade ederlerdi. Nitekim İslâm devleti sınırları dışından ilk olarak Halife el-Me'mûn (813-833) devrinde getirilen ve kısa zamanda sayıları otuz bine ulaşan bu Türk birlikleri için Halife el-Mu'tasım (833-842) tarafından Samerrâ şehri kuruldu (El-'Abâdî, 1976: 12). Bunların Arap ve Acemler'le evlenip karışarak bozulmamaları için Türk kızları getirildi ve bunlara maaş bağlandı (Kopruman, 1992: 434). Bu memlûklar sayesinde Abbâsîler, dış tehlikelere kolaylıkla karşı koydular. Yararlılıklarının görülmesi, Abbâsîler'in kendi nüfuzlarını artırma gayesi ve İslâm şehirlerindeki valilerin de buldukları yerde bağımsız olmak hevesiyle sürekli olarak memlûk satın almaları gibi sebeplerden ötürü İslâm şehirlerinin hemen her yerine yayılan memlûklar, gitgide güçlenerek buldukları yerlerde idareyi ele almaya başlamışlardı (Sobernheim, 1957: 689). Bu durum tabii ki Abbâsîler'in aleyhine oldu. Zamanla Türkler, Arapları ve İran unsurunu ordudan ve siyasi yaşamdan uzaklaştırarak İslâm devlet düzeninin

¹ Arapça'da *meleke* fiili kökünden türemiş bir ism-i mefûl olup manası itibarıyla "*efendisinin temellükü altında bulunan esir*" anlamına gelen *memlûk*,¹ lügatta (...e) ait, (...in) malı, sahipli köle olarak geçmektedir, bkz. Johnson 1852, 1250; Mutçalı 1997, 500; Tekindağ 1961, s. 21.

askerileşmesini sağladılar. Bu durum da onlara bin yıl sürecek olan bir egemenlik kurmalarına olanak sağladı (Lewis, 2009: 99). Özellikle askerî alanda başarı gösterip bunun bir mükâfatı olarak vilayetlere vali olarak tayin edilen Türk komutanlar, buldukları idarî sahalarda bu *memlûk sistemini* başarıyla tatbik ettiler. Bu durumun en açık örneğini ise Mısır'da görmek mümkündür. Nitekim 868 yılında memlûk gruplarının desteği ile el-Me'mûn'un bir Türk memlûkunun oğlu olan Tolunođlu Ahmed, Mısır'da ilk Müslüman Türk Devleti'ni kurmaya muvaffak olurken, bu devletin son bulmasından otuz yıl sonra Abbâsiler'in hizmetindeki diğer bir Türk memlûkunun oğlu olan Muhammed b. Tuđc ise İhşidî Devleti adıyla anılan Mısır'daki Türk-İslâm devletlerinin ikincisini kurdu. Kendilerini Hz. Muhammed'in kızı Fatıma'nın soyuna dayandıran Fatımiler de 969 senesinde İhşidiler'den devraldıkları hükümlanlıkta memlûk sistemini tatbik ettiler (Koprman, 1992: 434-435).

Memlûklar, selefleri Eyyûbiler'den 1250 yılında iktidarı devraldıklarında Bağdat Abbâsî Devleti son demlerini yaşamaktaydı. İran'da hüküm süren Büveyhoğulları'nın 945'te Bağdat'ı ele geçirmelerinin ardından devlet bunların tahakkümü altında kalmıştı. Büveyhiler Şii oldukları halde, On İkinci İmam'ın yetmiş yıl önce kaybolmasından dolayı, halife olarak bir Şii'yi başa getirmediler ve Abbâsiler'in egemenliğini tanırmış gibi yaparak Sünnî İslâm dünyasındaki siyasetlerinde onları bir araç olarak kullandılar (Lewis, 2009: 96). Fakat bunların baskısına daha fazla dayanamayan Hâlife Kâim bi-Emrillâh (1031-1075) Büyük Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey'den yardım istedi. Bu yardım talebine kayıtsız kalmayan Tuğrul Bey de 1055 yılında Büveyhiler'i Bağdat'tan çıkartarak hem İslâm âleminin takdir ve tebçilerine mazhar oldu, hem de Abbâsiler'e eski saygınlıklarını yeniden kazandırdı (Köymen, 1976: 47). 13. yüzyılın ortasından itibaren Memlûklar, son Eyyûbî Sultanı Turanşah'ın Bahrî birliklerinin başı olan Baybars el-Bundukdârî ve yandaşları tarafından katledilmesinden sonra, Mısır ve Suriye'nin yeni siyasî otoritesi olarak ortaya çıktılar. Bunlar, Eyyûbî Sultanı el-Melik es-Sâlih'in dul eşi ve Turanşah'ın üvey annesi Şecer ed-Durr'u başlarına melike olarak tayin etmişler, bu durum da İslâm halifesi başta olmak üzere pek çok çevrelerin tepkisine sebebiyet vermişti. Memlûk ümerası ve ileri gelenleri Şecer ed-Durr'un sultanlığını onaylaması için halifeye mektup göndermişler, fakat el-Musta'sım cevaben Mısır'a yolladığı mektubunda "*Eđer orada erkek kıtlığı varsa size buradan bir tane gönderelim*" şeklindeki sert yanıtıyla bu duruma karşı çıkmıştı (Makrîzî, 1997: 464; El-'Abâdî, 1976: 123; Koprman, 1992: 442). Hilâfetin Kahire'ye intikal etmesinden sadece on bir sene öncesinde gerçekleşen bu yazışma ile halifenin baskısı neticesinde Memlûklarda sultan değişikliğine gidilmesi, Bağdat'ın Kahire üzerindeki nüfuz ve etkinliğinin görülmesi açısından önemlidir. Tarih sahnesindeki bu yeni devlet bir yandan Franklar ile işbirliği içinde olan Moğollara, diğer yandan da Haçlılara karşı İslâm âlemini savunacaktı.

Cengiz Han'ın haleflerinin idaresi altındaki Moğollar ilerleyişlerine devam ederek İslâm memleketlerini istila etmişler, buralarda tarifi imkânsız katliamlarda bulunmuşlardı. 1258 yılında halifeliğin başşehri olan Bağdat'ı ele geçirdiler ve şehri yakıp yıktılar. Mekke, Dımaşk ve Kudüs gibi devrin önemli İslâm merkezlerinin aksine Bağdat, çok eski bir şehir olmayıp Abbâsiler'in başşehri olarak tasarlanarak

Dicle nehrinin kenarında tesis edilmiş bir şehirdi. Şehrin mimarları Bağdat'ı halifenin sarayı ve üç konsantrik surun kendisini çevrelediği büyük bir caminin civarında inşa etmişlerdi. Pazarları ve varoşları işte bu surların dışında kurulmuş olan bu ilim ve kültür merkezine Medinetü's-Selâm da denilmekteydi (Sonn, 2004: 73). İlhanlıların bu istilası neticesinde Halife el-Mustasım ve aile üyeleri tek tek katledildiler. İçlerinde müstesna eserlerin bulunduğu kütüphaneler yakıldı ve binlerce kitap da Dicle'ye atıldı (Yıldız, 1988: 37). Hülâgu Han'ın bu seferi 508 yıllık Abbâsî Halifeliğinin de sonu anlamına geliyordu.

12 Nisan 1257 yılında Memlûk Sultanı Aybek'in, karısı Şecer ed-Durr tarafından tertiplenen bir suikast sonucu öldürülmesinin ardından onun yerini küçük yaştaki oğlu Nûr ed-Dîn Ali almış ve bunun iktidarı iki sene kadar sürmüştü. Bu esnada Moğol tehlikesi baş gösterdi. Mengü Han'ın emriyle küçük kardeşi Kubilay Çin'e doğru ilerlerken, diğer kardeşi Hülâgu ise Ortadoğu'da henüz ele geçirilmemiş toprakları istila gayesiyle harekete geçti (İbn Tagriberdî, 1992: 79). Moğollar'ın Suriye'ye yaklaşmaları üzerine Saltanat Nâibi Kutuz, Mısır ayamı ile emirlerin ileri gelenlerini toplayarak, Sultan Nûr ed-Dîn'in güç durumların adamı olmadığını, ancak herkesin kendisine itaat edeceği kudretli bir kişinin sultan olmasıyla Moğollar'a karşı konulabileceğini söyledi (Koprman, 1992: 448-453). Bu sırada Bağdat'ın Moğollar tarafından alındığı ve Abbâsî Halifesi'nin öldürüldüğü haberiyle İslâm âlemi dehşet içine düşmüştü. Bu büyük tehlikenin ancak Kutuz gibi değerli bir kumandan tarafından bertaraf edilebileceğini anlayan ileri gelen emirler, bu iş için ondan daha uygun birisinin olmadığını belirterek, Kutuz'a saltanat teklif ettiler (İbn Tagriberdî, 1992: 67-68; Makrîzî, 1973: 427). Neticede henüz on yedi yaşında olan Sultan Ali tahttan indirilerek, Kutuz sultan ilan edildi. Süratle ilerleyen Moğol orduları İslâm ülkelerini çiğneyerek, Memlûklar'ın en kıymetli eyaletlerini aldılar ve Mısır kapılarına dayandılar (Koprman, 1992: 453). Mısır ve Suriye kuvvetlerini birleştiren Sultan Kutuz (Özbek, 1991: 14) hazırladığı büyük bir orduyla, Moğollar'ı karşılamak üzere Suriye'ye gitti. 1260 senesinde, 'Ayn Câlût denen ve vaktiyle Hazret-i Davud'un Câlût'u yendiği yer olarak rivayet edilen mevkide iki ordu karşı karşıya geldi. İçlerinde Ermeni ve Gürcü kuvvetlerinin de bulunduğu Moğollar, ilk anda üstünlük sağladılarsa da Sultan Kutuz'un dirayetli kumandası sayesinde yenilgiye uğradılar (İbn Tagriberdî, 1992: 79; Makrîzî, 1973, 427; Ziemeck, 2003: 5). Kaçan Moğollar'ı takip eden sultan, Başkumandan Ketboğa Noyan da dâhil olmak üzere Moğollar'ın hepsini kılıçtan geçirdi. Zafer, İslâm âlemini büyük bir sevince boğdu. Çünkü Moğollar'ın Mısır'a hâkimiyetleri, İslâm âlemi için büyük felaket olurdu. Zafer sonunda Şam'a gelen Sultan Kutuz, Habeşistan'dan Fırat kıyılarına kadar olan yerleri hâkimiyeti altına aldı. Cihadını, Moğollar ile işbirliği yapan Latinler'e karşı da devam ettirdi. Sultan Kutuz 'Ayn Câlût zaferinde Türk ordusunun öncü birliklerini kumanda eden Baybars'a² vaat ettiği Halep umumî valiliğini vermediği için, onun tarafından öldürüldü.³

² Sultan Baybars hakkında geniş bilgi için bkz. İbn Seddâd 1941; 'Âşûr 1963; Şalbî, 1992.

³ Bahrîler zamanında süre gelen suikast girişimleri için bkz. Kanat 2000, 23-56.

II. HİLÂFETİN KAHİRE'YE İNTİKÂLİ ve HALİFENİN KAHİRE'DEKİ DURUMU

Sultan Kutuz'dan sonra onun yerini Baybars aldı. O, Memlûklar devrinin en kudretli sultanlarından birisiydi. 1258'de Hülâgu'nun, Abbâsî hilâfetini ortadan kaldırmasından sonra el-Mustansır Billâh Ebûl-Kâsım Ahmed'i 1261'de Kahire'de halife ilan etti. Bu davranışıyla bütün Sünnî Müslümanların takdirini kazandı. Baybars icraatlarıyla Memlûk Devleti'nin ikinci kurucusu sayılır (Har El, 1995: 31; Holt, 1984: 501; Koprıman, 1992: 446). Baybars'ın onu halife olarak tayin etmesinin bir önemli sebebi de şüphesiz hükümdarlığının meşruluğunu kanıtlamaktı. Çünkü o, selefini öldürerek tahtı ele geçirdiğinden sultanlığı gasp yoluyla elde ettiği izlenimini silmek istiyordu (Holt, 1984: 501). Aslına bakılacak olursa hilâfetin Mısır'a taşınması hususunda Ahmed b. Tolun (868-884) ve Muhammed b. Tuğç (935-946) da çeşitli girişimlerde bulunmuşlardı. Bunlardan Ahmed b. Tolun, kardeşi el-Muvaffak'ın baskısı altında olan ağabeyi Halife el-Mûtemid'e gizlice haber yollayarak onu Fustat'a davet etmiş, Ahmed'e derin bir muhabbet duyan halife ise bu teklifi hemen kabul etmiş ve av bahanesiyle çıktığı yolda Rakka'ya kadar ulaşmış, fakat durumun anlaşılmasından sonra kardeşi el-Muvaffak tarafından engellenmişti. İhşidilerin kurucusu olan Muhammed b. Tuğç ise Mısır ve Suriye'de yoğunlaşan siyasî sorunlar sırasında Rakka'da bulunduğu devrin halifesi el-Muttaki'ye Bağdat'taki Türk askerlerin yaptıkları zulümlerden bahsederek Mısır'ın onun toprağı olduğunu, burada canından ve malından emin olacağını bildirerek halifeyi Mısır'a yerleşmesi hususunda teşvik etmiş, fakat el-Muttaki onun bu teklifini geri çevirmişti. Görüldüğü gibi gerek Tolunoğulları'nın, gerekse de İhşidilerin Abbâsî hilâfetini Mısır'a taşıma arzuları başarısızlıkla neticelenmiştir (Koprıman, 1992: 62, 204).

Abbâsî halifesinin Kahire'ye ilk gelişi çok coşkulu olmuş, halk da bu duruma şahit olmak için büyük kalabalıklar halinde toplanmış ve sevinç gösterilerinde bulunmuştu. Kahire'ye varan el-Mustansır Billâh Moğollar'ın Bağdat'ı ele geçirmesinden sonra hapse atılan Abbâsî hanedanından olup bir süre sonra serbest bırakılan hanedan mensuplarındandı. O serbest kalınca Irak Bedevîlerinden bir guruba karışmış, Baybars iktidara geldiğinde ise Benû Mehâriş aşiretinden bir heyeti ona göndermişti. Şehre gireceğı sırada Müslümanların yanında Yahudi ve Hıristiyanlardan pek çok kimse de ellerinde İncil ve Tevratlarıyla birlikte halifeyi karşılamak üzere toplanmışlardı (İbn ed-Devâdârî, 1971: 72-73; İbn Tagrıberdî, 1992: 99). Halife için görkemli bir tören hazırlayan Baybars, ona saygıda kusur etmediğı gibi iltifat ve alakasında aşırıya bile gitmişti (Makrîzî, 1973: 449). 9 Haziran 1261 yılında el-Mustansır'ın halifeliğinin ilan edilmesiyle birlikte beş asırdan bu yana İslâm âleminin manevi liderliğini yapmış Abbâsî hilâfeti üç yıllık bir aradan sonra yeniden tesis edilmiş oluyordu (Yıldız, 1998: 38). Halife ilan edilışinden sekiz gün sonra okunan hutbede İslâm halifesinin adı zikredildi ve sultan ona siyah renkte bir hilâfet hırkası giydirdi (İbn Tagrıberdî, 1992: 99-100; Holt, 1984: 502). Sultan Baybars halifeye karşı her ne kadar saygıda kusur etmediyse de yüzyıllar boyunca hilâfetin halk arasında taşıdığı ehemmiyet

dolayısıyla halifenin etkin olabileceğini düşündüğünden ve halkın halifeye dayanarak kendisine karşı gelebileceğinden çekinmiş olsa gerek el-Mustansır'dan sonra onun yerini alan el-Hâkim Biemrillâh'ın⁴ hiçbir kimse ile buluşmamasını emretmiş, bu emirle o da insanlarla olan ilgi ve alakasını kesmek durumunda kalmıştı (Makrîzî, 1997: 547; Kortantamer, 1993: 72). El-Mustansır, Kahire'de hilâfet makamına tayin edilışinden kısa bir süre sonra, Sultan Baybars ile birlikte Bağdat'ı kurtarmak gayesiyle Dımaşk'a gitmiş; fakat Baybars'ın aniden geri dönmesi üzerine tek başına kaldığından da Moğol valisi ile giriştiği savaşta öldürülmüştür (Makrîzî, 1997: 541-45; İbn Tagriberdi, 1992: 106; Yıldız, 1998: 38). Memlûk sultanının bu şekilde davranmasının kesin bir sebebi olmamasına rağmen muhtemelen o, bu halifeye itimat etmemiş, ondan boşalan hilâfet makamına da el-Hâkim Biemrillâh'ı getirmişti. El-Hâkim Biemrillâh'ın soyağacı, 1118-1135 yılları arasında hilâfet makamında bulunan Halife el-Müsterşid'in dördüncü jenerasyondan torunu olması sebebiyle çok kuvvetli değildi. Bağdat düştüğü zaman el-Hâkim, Suriye gidip Arap emirlerinden İsa b. Muhenna'nın yanına sığınmış, Moğollar'ın bertaraf edilmesinden sonra da Sultan Kutuz ona halifelik sözünde bulunmuştu. El-Mustansır'ın vefatıyla birlikte de ondan boşalan makama Baybars tarafından el-Hâkim böylelikle tayin edildi. İlkine gösterilen ilgiye nazaran el-Hâkim'e gösterilen ilgi nispeten daha azdı. Her şeyden önce el-Mustansır, Baybars'ın sultanlığını meşrulaştırması için büyük ehemmiyet arz ettiğinden olsa gerek, Baybars ilk halifeye abartıya varan bir alaka göstermişti. Sadece el-Mustansır için Mısır sultanı, 1.060.000 dinarlık bir harcamada bulunmuş, onun için Kahire'de özel bir ikametgâh tahsis etmiş ve maiyetine de kuvvetler tayin etmişti. Buna karşılık el-Hâkim'in oturması için Kâl'at ul-Cebel'in burçlarında yalnızca bir oda ayrılmıştı (Holt, 1984: 501-503).

Memlûklar'da halifenin sultanlarla geliştirdiği ilişkiler Bağdat'dakinden daha farklıydı. Siyasî yetkesinden çok şey kaybetmiş olmasına rağmen Bağdat Abbâsî halifesi, özerk devletlerin işlerine karışmasa da, dikkate değer bir saygınlığın sahibi olup, her iktidar değışikliğinde bu devletler halifeden menşur talep ederlerdi. Bu gelenek aynı şekilde Memlûklar devrinde de devam etmiş, iktidara gelen yeni sultanlar menşur talep etmek için bu defa Kahire'ye heyetler göndermişlerdi. Fakat Kahire'deki halifeler, Bağdat'taki Abbâsî halifelerinin elde kalan son yetkilerinden olan iktâ tahsisi, memurları ve dînî vazifede olanları tayin veya azil etme haklarından mahrumdular. Memlûk sultanlarının nüfuzu altındaki halifeler, hükümdarın maiyetindeki bir emirden farksız durumdaydı (Kortantamer, 1993: 69). Memlûklar halifelik makamına (Abbâsî soyundan olan) istediklerini tayin ettikleri gibi onlara belirledikleri unvanları verirlerdi. Tayin edilen halifenin hiçbir otoritesi ve siyasî etkinliği olmadığı gibi görüşlerini beyan etme hakkı da yoktu. Halife ekseri zamanını kumandanlarla, üst yönetim mensuplarından çeşitli ümera ve kâdî el-kudâtlarla geçirir, kendisi için düzenlenen kutlamalara ve yemeklere teşekkür ziyaretlerinde bulunurdu. (Lewis, 2002: 170). "Emir el-mu'minîn" lakabını taşıyan halifenin başlıca vazifeleri ise sultanın tahta çıkış

⁴ Mısır'daki hâlifelerin soyu, el-Mustansır Ahmed'ten sonra Abbâsî ailesinden "el-Hâkim" unvanıyla halife ilan edilen Ebû'l-Abbâs Ahmed'in soyundan gelmişlerdi, bkz. Yıldız 1998, s. 38.

merasimlerinde ona Müslümanlar üzerindeki - aslında var olmayan yetkilerini - devretmek, her ayın başında sultanın huzuruna çıkıp onu tebrik etmek, hükümdarlığının dînî meşruiyetini temin etmek isteyen diğer Müslüman hükümdarlara menşûrlar dağıtmak, sultanın tertip ettiği bazı meclislere iştirak etmek ve dînî lider olarak askerlerin moralini yükseltmek için tertip edilen seferlere sultanla birlikte iştirak etmekten ibaretti. Kahire’de topraksız, yetkisiz, maaşlı ve ekonomik durumu çok da parlak olmayan halifeler sıradan bir memur görünümündeydi (Kortantamer, 1993: 70). Halifeye ödenen maaş o kadar azdı ki zaman zaman bu durum üst yönetim mensupları arasında istihza konusu olur ve İslâm hâlifesine dilenci bile denilirdi (Arnold, 1924: 99). Mısır’da yeniden ihdâs edilen hilâfet, Memlûk toprakları üzerinde kurulduğu için Abbâsî halifesinin artık bu topraklar üzerinde hiçbir tasarrufu ve hakkı bulunmazdı. Yeni tahta çıkan sultan, halifeden haklarını devralan, istediği zaman onu azledebilen veya hapsedirebilen ve ona maaşını ödeyen tek otorite idi (Kortantamer, 1993: 70). Başka bir deyişle Moğollar tarafından Kahire’ye sürülen Abbâsî halifeleri, Mısır’da Memlûk idaresi son buluncaya dek, bunların Sünnî İslâm dünyasındaki üstünlüklerini pekiştirmesi açısından hayati öneme sahip olan ve sultanların ellerinde sadece birer kukla olmuş kişilerdi (Har El, 1995: 31). Halifenin hayati öneme sahip olan bu misyonuna gelince; bilindiği gibi Türk-İslâm devletlerinde tahta geçen hükümdarlar, iktidarlarını meşrulaştırmak için halifeye başvurduklarından dolayı, hilâfetin Kahire’ye taşınmasından evvel üç yıl boyunca İslâm âleminde siyâsî anlamda bir otorite boşluğu olmuş, bu boşluk ancak Memlûklar’ın hilâfeti Kahire’de yeniden ihdâs etmeleri neticesinde doldurulabilmiş, haliyle bu da Memlûk sultanlarına ayrı bir saygınlık kazandırmıştı (Lewis, 1988: 48). Kahire’deki Abbâsî halifesinin âlametleri ise şunlardı: Hilâfet yüzüğü (hâtim), siyah hilâfet cübbesi ve burde denilen bir asa (Kortantamer, 1993: 70).

Memlûklar’da ilk kez halifenin huzurunda bir sultanın tahta çıkışı 1299 yılında, henüz on dört yaşında bir çocuk iken, en-Nâsır Muhammed’in sürgün olarak bulunduğu yerden Kahire’ye geri getirilip sultan ilan edildiği güne tesadüf etmektedir. Bu esnada en-Nâsır Muhammed, halife ve kâdî l-kudâtlarının huzurunda sultan olarak tayin edilmiş, bu tarihten on yıl sonra tekrar sürgüne gönderildiği zaman da tahtı bundan devralan Baybars el-Çaşnigir (1309-1310), sultanlığını meşrulaştırmak için halifeden biat almış, devrin halifesi el-Mustekfî Billâh Ebû’r-Rabî‘ Süleyman ise kaleme aldırıldığı şu nâme ile yetkilerini Memlûk sultanına devretmiştir:

“Müslümanların menfaati için, Mısır ve Suriye topraklarında el-Melik el-Muzaffer Rukn ed-Din’i imanı, yetkinliği ve becerisi sebebiyle yerime vekil olarak tayin ettim. Selefini ise (en-Nâsır) tahttan hal’ edildiğini öğrendiğimde hükümdarlıktan azlettim. Bu benim hükmümdür ve dört kâdî l-kudât da bu husustaki kararlarını sunmuşlardır. Ve biliyorsunuz ki devletteki mevcut kıdem sisteminden dolayı (memlûk sistemi) sultanlık hiçbir kimse için seleften halefe intikal etmez. Ben Allah’ın tercihi olan el-Melik el-Muzaffer’i sizlere idareci olarak tayin ettim. Kim ona itaat ederse, bana itaat etmiştir, kim ona asi olursa bana asi olmuştur, kim bana asi olmuşsa Ebû’l Kâsım’a (s.a.s.) asi olmuştur.” (İbn Tagriberdî, 1992: 209) En-Nâsır’ın üçüncü saltanat devresinin son bulduğu 1341 yılından sonra sultanların

gölgesi altında tahta geçirilen çocuk yaştaki Kalavun'un torunları da yine halifenin katılımıyla gerçekleşen törenlerle sultan olmuşlardı (Holt, 1984: 504-506).

Memlûk bürokrasisinde hilâfet, diğer Türk-İslâm dünyası üzerindeki prestijlerini sürdüren, fakat sultanların gölgesinde kalmış dînî bir simge durumundaydı. Sultanların buyruklarına itaat etmek durumunda kalan halifelerin zaman zaman ciddiye alınmadıkları, azarlandıkları ve hatta hapse atıldıkları bile oluyordu. Mesela, Sultan Kalavun kendi devrinde bir kez bile halifeye herhangi bir mesele hakkında soru sormaya tenezzül etmezken (Arnold, 1924: 99), onun oğlu el-Melik en-Nâsır Muhammed (1310-1341) ise, devrin halifesi el-Mustekfî Billâh'ın hapsedilmesine hükmetmiş, bu tutuklama süresi beş ay kadar sürmüştü. Halifenin eşleri ve çocukları da onunla beraber hapsedilirken, herhangi bir kaçış olayının önüne geçmek amacıyla bunların buldukları odanın kapısına muhafız birlikleri dikilmişti (İbn Tagriberdî, 1992: 90, 237; Kortantamer, 1993: 72). Halifenin hapsedilmesinde hiç şüphe yok onun Baybars el-Çaşnigir'in iktidarının meşruiyetini teyit etmesinin de etkisi vardı. Hatta üçüncü saltanat devresindeki sultanlığının ilk günlerinde, mezkûr halife kendisini selamlamaya girdiğinde, en-Nâsır alaylı bir üslupla halifeye; "*Bir asiye kutlamak için mi buradasın? Ben bir asi miyim? Baybars el-Çaşnigir Abbâsîler'in bir evladı mı?*" şeklinde sorular yönelmiş, bu ironili sorulardan sonra halifenin yüzü asılmış ve o, sultanın bu tepkisi karşısında tek bir kelam edememişti (Makrîzî, 1997: 444). Onun vefatından sonra en-Nâsır Muhammed, kimin halife olacağı hususunda el-Mustekfî Billâh'ın vasiyetini de dikkate almamış, onun 1339 yılındaki vefatıyla birlikte sultan, el-Vâsik Billâh Ebû İshâk İbrahim'in halifelik makamına tayin edilmesini emretmişti (İbn Tagriberdî, 1992: 237; Levanoni, 1995: 29-30). Bunu ise sırf halifeye olan kin ve garezinden dolayı istedi. Çünkü sultanın aday olan el-Vâsik'in hayat tarzı kötü idi ve onun halife olarak tayin edilmesine başkadı karşı çıkmıştı. Bunun üzerine en-Nâsır da bu kişinin kendisine gelerek bütün yaptıkları için tövbe ettiğini ve tövbe eden bir insanın da hiç günah işlememiş gibi olduğunu ileri sürerek halife adayını savunmuştu (Makrîzî, 1997: 287; Kortantamer, 1993: 75). Sultanın, vefat eden İslâm halifesinin vasiyetini bile dikkate almayarak kendi adayını halife olarak tayin etmesi, Memlûklar devrinde halifelerin bu tasarruflarının da zaman zaman sultanlar tarafından engellenebildiğinin görülmesi açısından mühimdir.

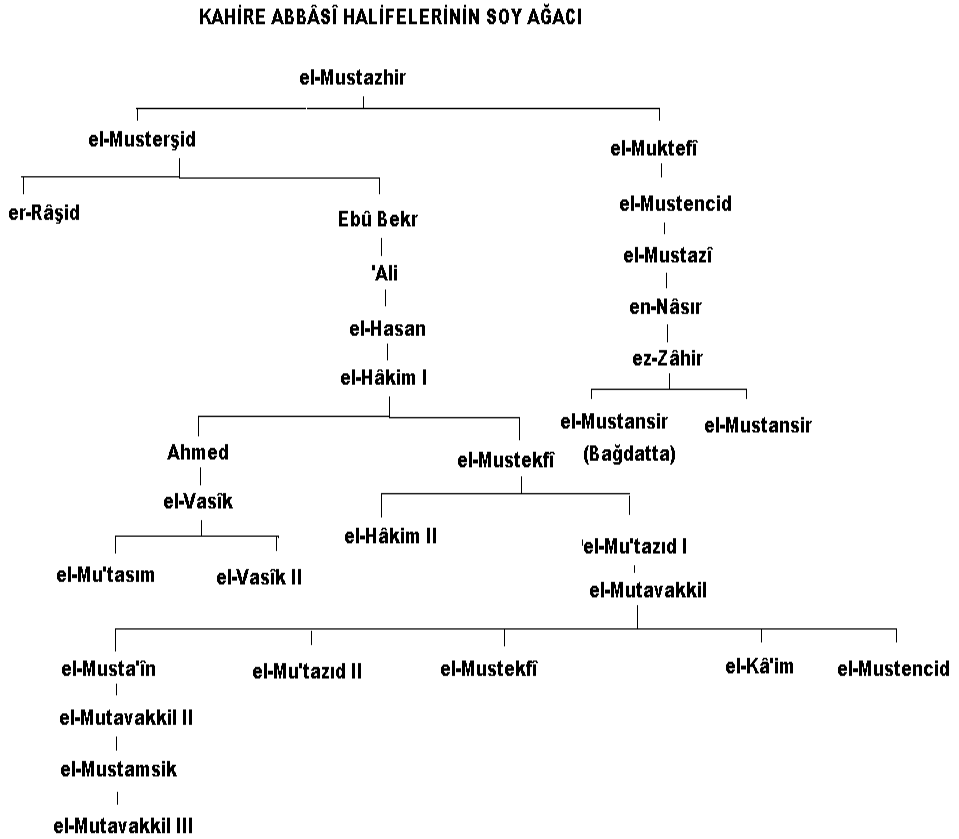
Memlûklar devrinde yalnızca bir halife siyasî otorite boşluğundan istifade etmesini bilmiş ve bu gölge hilâfetten sıyrılarak altı ay kadar Memlûk tahtında sultan olarak bulunmuştu. Bu halife 7 Mayıs 1412'de hükümdarlık tahtına geçirilen ve 7 Kasım 1412'de el-Mueyyed Şeyh'in tahtı ele geçirilmesiyle sultanlığı son bulan el-Mustaîn Billâh idi. Halifenin o dönem için sultanlık tahtına geçirilmesi ise, Şeyh ile Nevruz arasındaki siyasî mücadelenin açıklığa kavuşturulması için geçici bir tedbirden başka bir şey değildi (Koprman, 1980: 134-146). İşte bu süreçte el-Mustaîn, hem halife hem de sultan olarak siyasî otoriteye tamamen hâkim olmuş, tayin ve azillerde bulunmuş, resmi yazışmaları imzalamış, kendi adına sikke kestirmiş, hutbede yalnızca kendi adını okutmuş ve resmi geçitler tertip ettirmiştir (Kortantamer, 1993: 70). Ama şu gerçek de göz ardı edilemez: Tüm bu siyasî yetkilere rağmen el-Mustaîn, iktidara gönülsüzdü ve korkak bir yaradılışa sahipti. Sultan Berkûk'un bir hanedan oluşturma çabasındaki başarısızlığı ve onun on

yaşında tahta geçirilen oğlu Ferec'in 1405 yılında iktidardan uzaklaştırılmasıyla siyasi alanda ortaya çıkan bu boşlukta halife, birbiriyle mücadele halinde olan nüfuzlu ümeranın elinde halen daha bir kukla durumundaydı (Holt, 1984: 506). Onun iktidarının son bulmasından sonra da halifeler, Memlûk Devletinin yıkılışına değin eski statülerine dönmek durumunda kalmışlardı (Kortantamer, 1993: 70). Bunun yanı sıra 15. yüzyılda hilâfet makamında bulunan ve el-Melik el-Mueyyed Şeyh, el-Melik el-Eşref Barsbay ve El-Melik ez-Zâhir Çakmak gibi Burciler devrinin üç önemli sultanına halifelik yapmış olan El-Mu'tazıd Billâh Ebû'l-Feth Dâvûd (1414-1441) Barsbay'ın bir seferine onunla birlikte iştirak ederken, sultan ona sanki bu sefer için vazifelendirilmiş bir bürokratmış gibi muamelede bulunmuştu (Arnold, 1924: 102). El-Mu'tazıd'ın bu vazifeyi uzunca bir süre yürüten kişi olduğuna bakılacak olursa Memlûk tarihinde belki de en sevilen ve sayılan halifelerin başında gelmekteydi. Memlûk tarihçilerinden İbn İyâs onun ekseri ilim işleriyle iştigâl ettiğini, alçak gönüllü, dindar, hayır ehli, ilim-irfan sahibi ve âlicenâb bir kişiliğe sahip olduğunu nakleder (İbn İyâs, 1983: 230).

Osmanlı Devleti'nin 1517 yılında Memlûklara son vermesinden sonra, o esnada hilâfet makamında bulunan el-Mutavakkil 'Ala'llâh Muhammed'in tüm yetkileri Yavuz Sultan Selim tarafından elinden alınmış, son Abbâsî halifesi de aile bireyleri ile birlikte yakalanarak İstanbul'a nakledilmişti. Böylece hilâfet Osmanlılara intikal ederken, Memlûkların himayesi ve gölgeleri altında şeklen de olsa varlığını sürdürmeyi başaran Abbâsî halifeleri, İslâm âlemi üzerindeki manevi nüfuzlarını Osmanlılara devretmek durumunda kaldılar (Holt, 1984: 507).

III. SONUÇ

Sonuç olarak Bağdat Abbâsî halifeleri, IX. yüzyılın ikinci yarısına kadar tüm siyasi ve dîni yetkileriyle karar otoritesine hâkim bir sultanken, tıpkı Büveyhî ve Türk hâkimiyeti dönemlerinde olduğu gibi hilâfetin Kahire'ye intikalinden sonra da Memlûk sultanlarının gölgeleri altında tamamen yetkisiz ve maaşlı birer memur gibiydiler. Halifeler için Kahire onların varlıklarını şeklen de olsa halen sürdürebildikleri ve aileleriyle birlikte güven içinde ikamet ettikleri bir şehirken, sultanlar içinse bu durumun siyasi ve dîni önemleri mevcuttu. Hilâfetin Moğol tahakkümünden kurtarılması ve yeniden tesis edilmesi zaten Memlûk sultanlarına İslâm âleminde ayrı bir saygınlık ve sempati kazandırmış, sultanlar da elde ettikleri bu üstünlüğün avantajından istifade etmesini bilmişlerdi. Mısır ve Suriye'nin idaresini Eyyübî hanedanından yeni devralmış, Mekke ve Medine'nin hamisi olmuş olan Memlûklar, halifeliğin boyunduruktan kurtarılıp Kahire'ye getirilmesi ile özellikle Sünni İslâm dünyasında dikkate değer bir kabul edilirlilik de kazandılar. Memlûklar devrinde halifelerin bu etkisiz durumu hilâfetin Osmanlı'ya geçişinden sonra Osmanlıların da halifelere bu nazarla bakmalarına ve zamanla Abbâsî halifeliğine son vermelerine zemin hazırlayacaktı.

Tablo 1.⁵

⁵ Lewis 1986, s. 22.

Liste 1.⁶**KAHİRE'DEKİ ABBÂSÎ HALİFELERİ**

El-Mustansir Billah Ebû'l-Kasım Ahmed	1261-1262
El-Hâkim Biemrillâh Ebû'l-'Abbâs Ahmed	1262-1302
El-Mustekfî Billâh Ebû'r-Rabî' Süleyman	1303-1340
El-Vasîk Billah Ebû İshâk İbrahim	1340-1341
El-Hâkim Biemrillâh Ebû'l-'Abbâs Ahmed	1341-1352
El-Mu'tazîd Billâh Ebû'l-Feth Ebû Bekr	1352-1362
El-Mutavakkil 'Ala'llâh Ebû 'Abdullah Muhammed	1362-1376
El-Mu'tasîm Billâh Ebû Yahya Zekeriyâ'	1377
El-Mutavakkil 'Ala'llâh (ikinci kez)	1377-1383
El-Vasîk Billâh Ebû Hafs Ömer	1383-1386
El-Mu'tasîm Billâh Ebû Yahya (ikinci kez)	1386-1389
El-Mutavakkil 'Ala'llâh (üçüncü kez)	1389-1406
El-Musta'în Billâh Ebû'l-Fadl el- Abbâs	1406-1414
El-Mu'tazîd Billâh Ebû'l-Feth Dâvûd	1414-1441
El-Mustekfî Billâh Ebû'l-Rabî' Süleyman (ikinci kez)	1441-1451
El-Kâ'im Biemrillâh Ebû'l-Bekâ Hamza	1451-1455
El-Mustencid Billâh Ebû'l-Mehâsîn Yusuf	1455-1479

⁶ Lewis 1986, 23.

El-Mutavakkil ‘Ala’llâh Ebû’l-İzz ‘Abd el-‘Azîz	1479-1497
El-Mustamsik Billâh Ebû’s-Sabr Yakûb	1497-1508
El-Mutavakkil ‘Ala’llâh Muhammed	1508-1517

KAYNAKÇA

- ‘Abâdî, A. M. (1976). **Kıyâm Devlet el-Memâlîk el-Ûlâ**, Beyrut.
- Arnold, T. (1924). **The Caliphate**, Londra.
- ‘Âşûr, Sa’îd ‘Abd el-Fettâh. (1963). **Ez-Zâhir Baybars**, Kahire.
- Haccî, Hayât N. (1978). **The internal affairs in Egypt during the third reign of Sultan al-Nâsir Muhammad b. Qalâwun, 709- 741/1309-1341**, Kuveyt.
- Har-El, S. (1995). **Struggle for Domination in the Middle East**, Leiden.
- Holt, P. M. (1984). “Some Observations on the ‘Abbâsîd Caliphate of Cairo”, **BSOAS**, Cambridge, s. 501-507.
- İbn ed-Devâdârî. (1971). **Kenz ed-Durar ve Câmi‘ el-Gurar. El-Cuz’ es-Sâmin: Ed-Durra ez - Zekîye fî Ahbâr ed-Devle et-Turkîye**, nşr: Ulrich Haarmann, Deutsches Archäologisches Institut Kairo, VIII, Kahire.
- İbn İyâs, Muhammed b. Ahmed. (1983). **Bedâyi‘ ez-Zuhûr fî Vekâyi‘ ed-Duhûr**, nşr. Muhammed Mustafa, c. I, k. 2, Kahire.
- İbn Seddad. (1941). **Baypars Tarihi**, çev.: Şerefüddin Yaltkaya, T.T.K. yay., Ankara.
- İbn Tagriberdî, Ebû’l Mehâsîn Yusuf. (1992). **En-Nucûm ez-Zâhire fî Mulûk Mîsr ve Kahire**, c. VII, Beyrut.
- Johnson, F. (1852). **Dictionary Persian, Arabic and English**, Londra.
- Kanat, C. (2000). “Bahrî Memlûklar Zamanında Sultanlara ve Devlet Adamlarına Düzenlenen Bazı Suikastlar”, **Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi**, s. 23-56.
- Kennedy, H. (1986). **The Early Abbasid Caliphate: a Political History**, New York.
- Koprıman, K. Y. (1980). **Mısır Memlûkleri Tarihi, el-Melik el-Müeyyed Şeyh el- Mahmûdî Devri (1412-1421)**, Ankara.
- _____ (1992). “Mısır Memlûkleri (1250 - 1517)”, **Doğuştan Günümüze Büyük İslâm Tarihi**, Çağ yay., c. 6, s. 433-543.
- Kortantamer, S. (1993). **Bahrî Memlûklar’da Üst Yönetim Mensupları ve Aralarındaki İlişkiler**, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi yay., İzmir.
- Köymen, M.A. (1976). **Tuğrul Bey ve Zamanı**, İstanbul.
- Levanoni, A. (1995). **A Turning Point in Mamluk History: The Third Reign of al-Nasir Muhammad ibn Qalawun**, Leiden.
- Lewis, B. (2009). **Ortadoğu**, çev.: Selen Kölay, Arkadaş yay., Ankara.
- _____ (2002). **The Arabs in History**, Oxford.

- _____ (1988). **The Political Language of Islam**, Chicago.
- _____ (1986). “Abbasîds”, **E.I.**, c. I, s. 15-23.
- El-Makrîzî, Takîy ed-Dîn Ahmed b. ‘Alî. (1970-1973). **Kitâb es-Sulûk li-Ma‘rifet Duvel el-Mulûk**, nşr. Sa‘îd ‘Abd el-Fettâh ‘Âşûr, c. I/2, Kahire;
- (1997). nşr. Dâr el-Kitâb el-İlmiyye, Beyrut.
- Mutçalı, S. (1997). **Arapça Türkçe Sözlük**, İstanbul.
- Özbek, S. (1991). “Moğol İstilasının Durak Noktası Ayn-i Câlût Savaşı ve Sonuçları”, **Askeri Tarih Bülteni**, s. XV/31, s. 11-21.
- Özdemir, M.N. (2005). “Abbâsî Halifesi Mu‘tasım’ın Ordusunda Bulunan Türklerin Köle Olup Olmadığı Meselesi”, **Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, sayı: 18, s. 211-230.
- Sobbernheim, M. (1957). “Memlûklar”, **İ.A.**, Maarif Basımevi, c. VII, s. 689.
- Sonn, T., (2004). **A Brief History of Islam**, Londra.
- Şalbî, M. (1992). **Hayât el-Melik ez-Zâhir Baybars**, Beyrut.
- Tekindağ, Ş. (1961). **Berkûk Devrinde Memlûk Sultanlığı**, İstanbul.
- Yıldız, H.Y. (1998). “Abbâsiler”, **İ.A.**, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, s. 31-56.
- Ziemeck, S. (2003). “The Mamluks in History”, **FSTC (Foundation for Science Technology and Civilisation)**, Manchester.
- Ziyâde, N., (2003). “Ayn-ı Câlût’da Moğollar’ın Yenilgisi Arap Medeniyetini Kurtardı”, çev.: İbrahim Ethem Polat, **Nüşa**, Yıl:3, Sayı: 11, s. 151-156.

Foundation of the Caliphate under the Shadow of the Mamluk Sultans

The Mongol capturing of Baghdad and destruction of the Abbasid Caliphate are explained as a major catastrophe in the history of Islamic world. The re-establishment of the caliphate in Cairo was performed by Sultan Baibars at 1261 and this step brought in to Mamluks notable prestigious over the other Islamic States. Because destruction of the caliphate in Baghdad caused a hole upon the political area and especially on the rulers who were in need to legitimate their sovereignty. Cairo had also become the cultural capital of the Islamic world after it has been re-established. The relationships that the Mamluk sultans improved with caliphs were different in Cairo that of Baghdad. In fact, the Caliphs under the shadows of the sultans had no political authority. In other words the caliphate at Mamluk bureaucracy was carrying on its consideration over the other Islamic states but it was just an ecclesiastical symbol under the shade of the Mamluk sultans. They have to obey to the commandment of the Mamluk rulers therefore they served as like an amir or any officer under their authority. The caliphs were salaried at a small amount of wage so they were occasionally bantered as “poor man” among the officials. A caliphate ring, a black hilat and a kind of crook called burde was the augury of the caliphs.

Before The Mamluks, The Tulunid (868-905) and The Ikhshid (935-969) Dynasties had some attempts to convey the Abbasid Caliphate to Egypt but this idea had failed. One of them, Ahmed b. Tolun, invited the Caliph al-Mu'tamid to Egypt by sending a confidential message, who was at that time under pressure of his brother al-Muvaffak. Al-Mu'tamid had a strong amity to Ahmed, therefore he accepted his invitation with pleasure. But his attempt to abandon Baghdad was hindered by his brother. As for Muhammed Tughdj, founder of Ikhshids, had also met with The Caliph al-Muttaki at Rakka and tried to persuade him to move to Egypt. Although al-Muttaki was under pressure of the Turkish soldiers at Baghdad, he refused his call.

The first arrival of the Abbasid Caliph to Egypt was magnificent. Numerous people, wanted to witness to this event, had gathered at the citadel. Among these people, there were Christians and Jews waiting the caliph with their holy books at their hands besides Muslims. Sultan Baibars also organized a gorgeous ceremony for the Abbasid Caliph. Al-Mustansir was proclaimed as the new caliph at 9 June 1261 and after eight days his name was pronounced at khutbah. Respects and sympathy were such considerable against him that Sultan Baibars expended for al-Mustansir about 1.060.000 dinars and ordered to be built a gallant residence for him. This was the exceptional situation for al-Mustansir due to have been the first caliph in Cairo. After his death, al-Hakim was proclaimed as the caliph but sultan hadn't show such an interest for him as he did for al-Mustansir.

Although the caliph in Cairo had lost his influence on his political authority, he had a notable consideration that of Baghdad. He couldn't order or prohibit. He wouldn't interfere to the political affairs but gave menşur to the sultans belong to the other Turk-Islam States. Any sultan, who came to the power, would send an embassy to Cairo to claim menşur for his dominance. The caliphs in Egypt were such like an amir in the order of sultans. Their charge in Mamluk state were to hand over his authority over the Muslims to the sultan, to come before the sultan every beginning of the month and celebrate him, to participate some of the feasts organized by sultan and join to the campaigns to raise the soldiers' morale. The caliphs mostly spent their time with amirs, cadis and they join to the dinners and ceremonies. In spite of his spiritual importance, they have no real estate and their financial situation was bad. The most conspicuous feature of the caliph was his title as "al-Amir al-Mu'minin". In this regard, the caliphs' had a serious magnitude for the state. In spite of all the cynical and unfavorable cases, in fact Cairo was an ideal asylum for the caliphs to carry on their entity.

In the first half of the fifteenth century al-Musta'in, the great son of al-Mustakfi, came to the power, which was the only exception for the Mamluk history, served as the caliph and the sultan at the same time. But this was a temporary situation. Because during this time there were rivals among the amirs claiming to have the sultanate throne and in the course of this feud, al-Musta'in served as a puppet in the hands of the Mamluk notables. He could save his position for 6 months till Shayh al-Mahmudî had the rulership. As we see in the Mamluks history, the caliphs were generally helpless, ineffective and powerless. In 1517, al-Mutavakkil, the last caliph at Cairo, was deposed by the Ottoman Sultan Yavuz Selim. In this way the caliphate transferred to the Ottomans. Yavuz Selim proclaimed himself as the new caliph of the Islamic World so he and his successors would become the new spiritual leaderships of the Muslims.